

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОРГАН НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА
СЕДМИЧНИК ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

ПРАВСТВЕНИЯТ ИДЕАЛ

Има различни образования и усъвършенствувания и всяко от тях е важно само по себе си, но над всичко трябва да се постави нравственото образование. Едно образование те прави учен, друго — светски човек, трето — администратор, военен, политик и т. н., но нравственото образование те прави просто човек, т. е. същество, което отразява в себе си отблясъка на божественото, поради което стои високо над света на животните.

Един от най-високите принципи на истинската нравственост е религиозното уважение на човешкото достоинство във всеки човек, независимо от качеството му, а преди всичко защото е човек, и след това заради личните му достойнства.

* * *

Човек е длъжен да се стреми към лично усъвършенствуване и да съгласува блаженството си само със своя дълг — ето основният закон на нравствеността. Който съзнава необходимостта от усъвършенствуване и всекиминутно не става все по-добър, той е подъл, макар и да стои по-високо от хиляди люде, макар хиляди да го имат за идеал на благородство, — подъл е пред самия себе си, виновен и престъпен е пред висшия съд на нравствеността, пред съда на своята съвест. Който казва: „аз зная това и това, достатъчно ми е толкова“, или „аз се издигнах толкова, че съм по-добре от мнозина, достатъчно ми е това“, той богохулства, защото идеалът на човешкото съвършенство е Христос, а всеки е длъжен да се стреми за издигането си до идеала. Ще го достигне ли или не, не е негово дело; в края на крайщата той е длъжен да работи над себе си всяка минута, за да върне с лихва на Господа получения от Него талант. Който пък отрича своята способност за усъвършенствуване поради слабост на ума и недостатък на чувствата, той отрича, че е създаден по образ и подобие Божии, той се отказва от човешкото си достоинство и няма право да нарича хората свои близки и братя. . .

* * *

Сладката вяра и светото убеждение в безкрайното усъвършенствуване на човешкия род трябва да ни задължават към нашето лично индивидуално усъвършенствуване, трябва да ни дават сили и твърдост в нашия стремеж към него. Иначе какво би бил земният ни живот? Какъв смисъл би имала жаждата ни за подобряване и обновяване? Не ще ли бъде всичко това калейдо-

скопична игра на безсмислени сенки, празно въртене на колело върху ос, висяща във въздуха?

Не! Не напразно лъчезарното слънце тъй величествено прекосява гълъбовото, далечното небе и ни облива и със светлина, и с топлина, и със живот и радост; не напразно блещукат за нас звездите с таинствен блясък и томят душата ни с мъка, както споменът за милата родина, с която сме отдавна разделени и към която се стреми нашата душа. Не напразно всички са свързани помежду си с електрическата верига на любовта и съчувствието, и всичко, което живее и диша, с звено в тази безкрайна верига. Не напразно човек се ражда и умира, весели се и скърби, обича горещо скъпото същество и горчиво плаче, когато се лиши от него, не може да скъса с увлеченията си, и застанал на прага на вечността, спомня за тях още по-живо, и плаче за тях още по-горчиво — и сълзите му са сладки. Не напразно човек се стреми към някакво блаженство и го търси цял живот. . . И тежко му, ако той е търсел това блаженство по лъжливи пътища; ако е мислил да го придобие чрез своите несъзнателни, егоистични желанија; а блазе му, ако го е търсел там, където то е; ако го е търсел съзнателно — по пътя на съзнанието. . . Не, още веднаж не, вечността не е мечта, не е мечта и животът, който е стъпало към нея. Има много лошо в живота, но красивото е повече: има в него слабости, пороци, злодеяния; но има и сълзи на разкаяние, горчиви, но същевременно радостни, покаяни сълзи в глуха полунощ, пред кръста на Разпнатия за нас; има падение, но има и подем; има стремеж, но има и достижение, има минути горчиви, убийствени, минути на съмнение и отчаяние, минути на разрушителна дисхармония със самия себе си, отвърщение от живото, но има и упойтелни минути на вяра, когато в гърдите е тъй топло, в душата така светло, живогът става толкова красив, толкова пълен, толкова тъждествен с блаженството; има страдания дълбоки, непоносими; има беди, преливащи чашата на търпението и превръщащи за нас земята в ад, където се чува скърцане със зъби, откъдето лъха студена гробна влага, където няма ни изход, ни край. Но от този свят на разрушение и смърт душата чува ободряващия глас: „Дойдете при Мене всички отрудени и обременени, и Аз ще ви успокоя; вземете Моего иго върху си и се поучете от Мене, понеже съм кротък и смирен по сърце, и ще намерите покой за душите си; защото игото Ми е благо и бремето Ми леко“. Тогава душата наново се

изпълва с необяснимо блаженство и смрадливото гробище на гниещия живот се превръща за нея в тиха долина на успокоение, където гробовете са покрити с трева и цветя, осенени от печални кипариси, където ромоът на бистрия ручей се слива с унилия стон на вятреца, а далеч зад

планината се вижда краят на помръкващото небе, озарено от червените лъчи на залязващото слънце — и ѝ се струва, че в тази тържествена тишина тя съзерцава тайната на вечността, че вижда нова земя, ново небе.

Грижа за богопознанието

Поради особения характер и изключителната жизнена, нравствена и религиозна ценност на богопознанието, то не е дело само на човешки напъни, усилия и постижения. Човек може да познае Бога, ако Бог Сам му се открие и му даде надеждни ръководители в трудния път на богопознанието. И наистина Бог, поради безграничната Си отеческа обич към нас, не ни е лишил нито от Своите многообразни откровения за Себе Си, нито от Богоозарени ръководители по пътя на богопознанието. Църквата Христова като стълб и крепилото на вечната Божия истина (срв. 1 Тим. 3:15) между другото е богочовешки институт за постигане на богопознание. В нея има различни дарби, служби и действия, за да може чрез тяхното усърдно извършване и хармонично взаимодействие да се задоволяват многообразните нужди на църковния организъм и той да процъфтява във всяко отношение. Св. ап. Павел казва:

„Има различни дарби, ала Духът е един и същ; има различни служби, ала Господ е един и същ; има и различни действия, ала Бог е един и същ, Който върши всичко у всички. Но всекиму се дава да се прояви у него Духът за обща полза; защото одному се дава чрез Духа слово на мъдрост, другиму — слово на знание, чрез същия Дух; другиму — дарби за лекуване, чрез същия Дух; одному — чудодействия, другиму — пророчество; одному — да различава духовете, другиму — разни езици, а другиму — да тълкува езици“ (1 Кор. 12:4 — 10). Въз основа на различните дарби „Бог постави в църквата първо апостоли, второ пророци, трето учители; после такива, които имат сили чудотворни и дарби за лекуване; след това застъпници, управници и такива, които да говорят разни езици“ (1 Кор. 12:28).

В тези изрази на св. ап. Павел ясно се подчертава важноста на дарбите, службите и действията, които имат в своя обсег задачата да наставляват по пътя на богопознанието. „Словото на мъдрост“ и „словото на знание“ стоят на първо място и без тяхното действие другите дарби стават безпредметни и безполезни, защото в църквата Христова всичко се върши в името на Бога, чрез вярата в Бога и чрез знанието за Бога. Разбира се, това не дава никакво основание да се подценяват и унижават останалите дарби, служби и действия, защото и те са установени от Бога, и без тяхното зачитане и правилно функциониране не може да съществува и да процъфтява богочовешкият организъм на църквата.

Всеки християнин и още повече всеки член от богоустановената иерархия по дадената му благодат трябва усърдно да изпълнява назначението си:

„Имаш ли пророчество — напътва св. ап. Павел — пророчествувай според вярата; имаш ли служба, пребъдвай

в службата; учител ли си, — в ученето; наставник ли си, — наставлявай; дарител ли си, — дарувай простосърдечно; предстоятел ли си, — предстоявай с усърдие; благотворител ли си, — благотвори на радо сърце“ (Римл. 12:6 — 8). Всички дарби, служби и действия в Църквата са дадени от Бога „за усъвършенстване на светните в делото на служението, в съзидане на тялото Христово, докле всинца достигнем в единство на вярата и на познаването на Сина Божий, до състояние на мъж свършен, до пълната възраст на Христовото съвършенство, та да не бъдем вече младенци, люлеени и увличани от всеки вятър на лъжливо учение, по лукавството на човеците, по хитрото изкуство на измамата, а с истинска любов да растем по всичко в Оногова, Който е глава, — Христос, от Когото цялото тяло, стройно сглобено и свързано чрез всички дарувани свързки, при действието на всяка част според силите ѝ, нараства, за да се съзидва в любов“ (Еф. 4:12—16).

Трябва да признаем, че ние се намираме твърде далеч от този възвишен идеал на общо, съборно възрастване в богопознанието и усъвършенстването. Грижата за богопознанието дълго време е била занемарявана сред нашия народ, а и сега не се оценява достатъчно високо и не ѝ се посвещават достатъчно време и сили с разбирание, умение и ревност. Може би, ние сме се доближили само до подножието на този възвишен идеал за съборно, за общоцърковно богопознание и усъвършенстване. Оттук ние издигаме поглед към снежнобелите му върхове и се вдъхновяваме от тяхната нравствена красота и от тяхното духовно величие. Дано това ни импулсира, за да продължим пътя си и да вкусим непосредно от духовните сладости на възхода по висините на богопознанието и усъвършенстването.

Вярващите сред нашия народ са много — те по всяка вероятност са повече, отколкото ние предполагахме. Може да се счете със сигурност, че вярващите са повече, отколкото редовно посещават Божия храм. На големи християнски празници, особено на Рождество Христово и Възкресение Христово, нашите храмове се изпълват с люде, някои от които имат само някакво неизяснено религиозно влечение и смътно предчувствувана вяра. Религиозната потребност у тях не е развита и вярата не е осъзната и чиста, за да стане светилник в тяхната душа и да осветява друма им в живота и към вечността. Някои люде са запазили в скритите кътчета на душата си вярата, както тя е насадена там през детската им възраст от майка им, но оттогава за нея не е полагана никаква грижа и тя е останала в зародишно състояние — не е могла да се разцъфти и да даде много плод. Други люде по-често посещават Божия храм, дори извършват треби у дома си, но своята вяра те са наследили по традиция и тя има повече битов характер — за тях тя принадлежи към вековните нрави и обичаи, с които е живял и

е запазил своята национална самобитност нашият народ. Поради това и те свето я тачат и я пазят като национална светиня, но никак не разбират нейното дълбоко съдържание, не знаят нейните възвишени начала и заради това не са почувствували нейната благотворна сила в собствения си живот. Може почти уверено да се каже, че малък е броят на православните християни, които са вярващи по дълбоко убеждение; които имат ясно християнско съзнание и разбират основните догми на християнската вяра; които са си изработили здрав и непоклатен християнски светоглед и които имат личен духовен опит — най-голямата крепост на вярата.

Много вярващи има всред нашия народ, но тяхната вяра е повече инстинктивна, неразвита, битова, традиционна, мъглява, неосъзната, неодождана, неутвърдена и затова слаба, немощна, колеблива и суеверна. Такава вяра още при първия повей на скептицизма, още при първата съблазн на греха и още при първите атаки на отрицанието може да се разколебае върху нездравите си основи и да изчезне. На нейно място ще дойдат тъпата безразличност, практическият материализъм или пълният nihilизъм, които еднакво са вредни за душевното спасение. Семето на вярата цели векове е сеяно всред нашия народ и на много места е намерило добра почва, хванало е здрави корени и дава изобилен плод. Но също така безспорно е, че семето на вярата в много души е попаднало на недобра почва и ако не се положат особени грижи, то скоро ще бъде грабнато от лукавия.

„При всекиго — казва Спасителят — който слуша словото на царството и не разбира, дохожда лукавият и грабва посеяното в сърцето му“ (Мат. 13:19).

В притчата за сеяча се съдържа божествена категоризация на разните видове маловерие, като

са посочени и причините му, за да можем да се поучим и да ги отстраняваме.

Пред вид на това пред нас се изправя задачата да използваме всеки повод, всеки случай и всяка възможност, за да направим вярата съзнателна, разумна, одухотворена, обоснована, здрава, постоянна и непоклатна. Тук пред Христовите пастири се открива необятно духовно поле за работа, на което всеки ще може да оползотвори дадения му благодатен дар, като голям принос ще окажат и индивидуалните способности и дарования и личните старания и подвизи. Тук всеки е призван да проявява лично умение и творчество като учител на вярата и възпитател към добродетелност.

Цялата тази дейност може да бъде групирана около три основни задачи: 1) да бъдат запознати вярващите с истините на християнската вяра за Бога, като те бъдат вградени в цялостен и обоснован християнски светоглед; 2) да се очисти вярата в Бога от евентуални езически, полуезически и всякакви други суеверия и неверни представи и разбирания, и 3) да се защитава вярата в Бога от всякакви нападки на отрицанието и да се предпазва от всички сектантски и инославни извращения.

Първата от тези три задачи е основоположна. Нейното успешно изпълняване може да направи безпредметни останалите две задачи или най-малкото да улесни извънредно много тяхното осъществяване. Вярата, която е изградена върху здрави основи; която е всеотстранно обоснована и която е станала лично убеждение, прилича на непрезиемаема крепост, в която не могат да проникнат никакви врагове и в която се разбиват всички пристъпи на лукавия.

Д-р Ив. Г. Панчовски

Димчо Дебелянов

(Продължение от бр. 44 от 8 декември 1956 и край)

III.

Все така реалистично е отношението на Димчо Дебелянов и към войната, където като вражи съдби на съдбовен кръстопът се срещат не социалните, а националните противоречиви интереси. От дълбокия хуманизъм на поета произтича естествено неговото миролюбие. Той би искал да няма войни. В стихотворенията му, писани на самата бойна линия, на фронта, няма никакъв кух патриотичен патос, няма бойни въззиви. Дълбоко човечно в землянките между другарите:

**Поде се сплетен разговор, когато
отекват скъпи тайни гласове
и в всеки девствен въздъх на душата
сълза от светла скръб проляна свети.**

И се разказва за студентски спомени и за младежки мечти. А когато на бойното поле е убит вражески войник, най-напред се разказва за това, как той „в хлътнолия слог легнал е спокойно бледен с примирена скръб загледал в свода ясен и дълбок“. Разказва се как „по сивата земя, топлена от ласки южни, трепкат плахи и ненужни с кръв напръскани писма“. Разказва се за клетата майчина ръка, която с думи на любов безмерна го е приласкавала и го е изпращала и ще го очаква да се върне. . . . Какво по-високо миролюбие и рицарство от това, над трупа на убития противник да се отдаваш на такива наблюдения и размисли: убитият не ни е вече

враг, а е човек и извиква мисъл за съдбата на човека изобщо.

Но от друга страна Димчо Дебелянов не е нито безогледен пацифист, нито пораженец. Той познава ужасите на войната. Но той знае, че на нея трябва да се гледа реалистично и мъжествено. Затова той сам, без да е казионен патриотар, като истински патриот отива на фронта срещу ония, които от далечни земи, със завоевателни, а не освободителни цели, са дошли да нападнат родината ни и даде своя млад живот в изпълнение на своя патриотичен дълг. Той знае, че на бивациите и в землянките се е отишло, понасяла се е там мъчителна умора, обезлюдявани са домовете от стихията на войната, защото е имало военолоубци, които отдалеч са довели своите войски да ни нападат. Затова всред размислите за съдбата на убития враг и на всички човеци, той изведнаж се сепва:

**Смешна жал, нелапа жал,
в грохотно, жестоко време!
Не живот ли да отнеме,
той живота свой е дал?
И нима под вражи стяг
готвел е за нас пощада?
Не, той взе, що му се пада, —
мъртвият не ни е враг!**

Ще рече, поетът е против войната в истинския дълбок хуманен смисъл на думата. Любовта към човека надига сърцето му срещу войната. Но той съзнава, че премахването на войната и отказването от нея не може да се решава едностранно, когато си призван да защитиш свободата и националната независимост на отечеството си, а трябва да се приеме и да се води героично. Тогава и самата земя, която ще прибере героя, като че говори:

Дойди, но с подвиг увенчай
ти своята брenna суета
и нека бъде твоят край
една усмихната мечта!

Тогава за останалите живи пък „родни сенки с родна реч посрещат братя и сина, а нейде гордо и далеч плющят победни знамена!“

С въпроса за войната, която размахва косата на смъртта, ние непосредствено се докосваме и до въпроса изобщо за смъртта. Чрез отношението към нея най-дълбоко се разкрива мирогледът на човека. В наше време велики философи ни посочиха, че най-добре се характеризира всеки според това, как се отнася към „граничните ситуации“, сир. към двете граници на индивидуалното съществуване — раждането и смъртта, които ни изправят всякога пред метафизични проблеми. Ние виждаме как Димчо гледа на раждането. А какво е неговото отношение към смъртта?

И то е истински християнско.

Преди всичко той дълбоко вярва в безсмъртието на душата, така че смъртта не е за него окончателен край, а е само решителен преход от временния земен живот в пределите на вечността. Но на този преход той се откликва с двойното чувство на християнина. Когато мисли за идващия след смъртта съден ден; когато пред него застава непреходността и справедливата строга възискателност на Божия закон; когато си дава сметка за многото свои грехове, тогава смъртта му се представя като страшен добнец призрак, пред който трепери:

Пристъпват мълком сенки строги
и с тях пристъпва, странно сам,
часът на черните итoги —
на разкаяние и срам. . .

Тогава не му помага неговата свежа росна зелен, защото смъртта не избира по възраст. Безплодни и безцелни му изглеждат и всичките му трудове и чисти блянове:

Де сега сърце да скрия,
де сега плам да приюта?
— Далече тъгне лиха сприя
и дебне в мрака, дебне — Тя!

Така ние виждаме, че от поета дълбоките угризения на съвестта са схванати като възмезден глас на Бeгa. И колко дълбоко е предадено настъпването на този „странно сам“, заплашително открит в огромен ръст на хоризонта час на разплата! Колко лична е срещата на равносметката, извикваща разкаяние и срам!

Когато обаче поетът гледа на чистите си пориви, на светлите блянове, на безкористността и безгордото възлизане на Голгота, но не отричане от своя Бог („На Пенчо Славейков“), и най-сетне на милостта и любовта Божия към всички, тогава смъртта му се представя като постепено тихо загасване всред вечер ароматна, заглъхване в мир всред просторите необятни, над които светли ангели поръсват сънна забрава, затихване на морния живот в здрача на безшумни вълни:

Невидимо крило над меч полъхва
и сладък глас зове ме в далчини,
Безчет звезди се стичат в небесата,
на светъл пир призвани от нощта,
и в кротко упоение душата
заспива в златни skut на вечността.

От долината на плача и борбите, на горчилата и суетите Бог кротко го е призовал там, „адеже нестъ болезнь на печаль, ни въздыхание, но жизнь безконечная“.

Ако с такава умъдреност може да гледа на смъртта, на поета е още по-лесно умъдрено примирен да гледа на притичващата вечер суетня на живота през деня. В това отношение стихотворението „Гора“ е неповторимо в цялата ни литература — тъй е то символно богато, тъй е бездънна избистрената му мъдрост, тъй е дивна музиката на стиха му!

„Накрай полето, дeтo плавнo излъчва слънцето стрели и в морни валози потокът с вълни приспивни ръмолн, меда на отдиha стаила дълбоко в девствени недра — виши колони непреклонни успокоената Гора. Там дремат приказки старинни, там тае звънка тишина и в безответните й скути, като вълна подир вълна, заглъхват хорозете страстни на многогласното поле, и полслон верен в час вечерен намират морните криле. Там отруденият пътник в ромона участван на листата през нощ ще спомня на миналото повестта; призори ще въстава повтор пред него животът ласкав и любим; денем пък, огледан над тихите примирени води, „ще вижда прежните самоти, последна радост до извода, последна скръб до приюти“.

„Че дълги дни към хубост верна в набег безцелен устремен той вред в по-ето е насигнал следите на предвечна тлен и сам е свършил — на Гo-ата в съкровищните самоти, последна радост до извода, последна скръб до приюти“.

Какъв по-прекрасен символ и за целия човешки живот с неговите страстни хорове и многогласие, с миналото златно на священото безвъзвратно, с прежните копнежи, вече мъдро спещи навсегда, и с безплодното залитане по вечна хубост и вместо нея догонване — предвечна тлен; до деня, когато морният пътник последната своя радост приюти. . .

Такава е картината на смъртта у Димчо Дебелянов; тя е последното, вечно тихо пристанище след бурните противоречия на живота. Но тук на земята той познава и друго, временно прибежище — родния кът, ласката на майката. Някога Достоевски написа огнени думи за живота на децата в семейството под крилото и милувката на майката. Спомението за семейния кът той нарича по-пътни жалони, по които се връщаме към източниците на живота, ариаднина нишка, която ни извежда из мрачните лабиринти на крушенията. И ето на тази тема за майката, за родната къща, за християнското възпитание в семейството, за спасителните умилителни спомени от детството Димчо посвети своите ненадминати „Скрити вопли“:

Да се завърнеш в бащината къща,
когато вечерта смирено гасне
и тихи пазви тиха нощ разгръща
да приласкае скръбни и нещастни.
Кат бreme хвърлил черната умора,
що безутешни дни ти завещаха —
ти с плахи стъпки да събудиш в двора
пред гостенин очакван радост плаха.
Да те присрецине старата на прага
и, сложил чело на безсилно рамо,
да чезнеш в нейната усмихва блага
и дълго да повтаряш: „мамо, мамо“. . .
Смирено влязъл в стаята позната,
последна твоя пристан и заслона,
да шепнеш тихи думи в тишината,
впил морен поглед в старата икона:
аз дойдох да дочакам мирен заник,
че мойто слънце своя път измина. . .

o, скрити вопли на печален странник,
напразно спомнил майка и родина!

Димчо беше странник. Печален странник. Но ето че всред всички крушения и подмблн той не се скиташе по моря от пристанище далеко, а беше запазил скъпи скръжали: сломена за стаята позната със старата икона и вярата в последната за всеки човек пристан и заслона — вечно успокоената и примиряваща всички гревови Гора, светата Божия планина. Затова казахме, че колкото и да е тревожна и елегична, поезията му в последна сметка през катарзиса, през чистилището на страданията и мъките извежда към светло упование и победен химн. Затова и той, като се обръща към злото, в безумния бързей на което го пронизва ледна мъгла, в което е удавил възторзите си и е отпуснал веселата си, все пак не унива, а дерзае и се бори, имайки ясно съзнание, че не умира никога той, който истински

е живял; че не гине безследно никое дори само мечтано добро и че има Един, Който ще въздаде на всички и пред Негово съвестта на поета е спокойна; че и всред слабостите и паденията си всякога е желал и търсил само доброто. За това може да каже:

В тревожна мечта се унасям
и виждам през горестен сплин,
че в някаква светла страна съм
на Бога най-светлия син.

Нека Бог, Който не му даде мирен земен заник преди четиридесет години, а му даде славата на паднал в бой за родината, да всели Своя светъл син в селенията на праведниците и да запише името му в книгата на живота!

Д-р Дим. ПЕНОВ

Храмът света София в Цариград

Историята на знаменития в летописите на християнството храм Св. София в Цариград възлиза към времето на Константина Велики, когато той решил да пренесе столицата си от Рим във Византия. От този момент насетне няма да се намерят много епизоди от византийската история, които да не са свързани с храма, запазен до наше време като най-добър образец на византийската архитектура.

В петата година от царуването на Юстиниана, на 23 февруари 532, бил положен основният камък на новия храм и както се изразява летописецът: „едновременно с това по цялата империя били разпратени заповеди до всички управители, сатрапи, съдии, квестори и префекти да изпращат в Цариград от своите области всякакви материали, които биха намерили място при постройката на храма Св. София“.

Множество предания, отнасящи се до постройката на Св. София, се отнасят и до нейния венценосец-строител император Юстиниана. Така например, макар че главен архитект на постройката бил Антим Тралски, с помощници Агати и Исидор Милетски, душа на работата бил императорът, който проявявал загриженост и в най-дребните неща, отнасящи се до строежа. Хрониките ни уверяват, че недостатъците в плана на постройката, допуснати от Антима, били изправени от императора съобразно плана, който му посочил насън ангел Господен. От момента, когато императорът изсипал първата лопатка вар върху основния камък на сградата, та до освещаването на храма, ентузиазмът на Юстиниана не истинал нито за минута.

След пет години единадесет месеца и десет дни от започването на строежа новият величествен храм бил готов за освещаване. През цялото това време над неговото изграждане се трудили постоянно десет хиляди работници. Измежду материалите, вложени от тях в постройката, първо място заемат всевъзможните драгоценни и редки мрамори: белоснежен — пароски, зелен — крокейски и син — ливийски. Освен тези, майсторите употребили още мрамори с най-различни отенъци и цветове, които изброява Павел Силенциарий: бял с зелени жилки, фригийски мрамор от два сорта: един бял с розови жилки и втори — пурпурен със сребристи жилки; лаконийски зелен; харистийски бял със стоманени по цвят жили; лидийски бял с червени петна; африкански или мавритански ярко жълт; келтски черен с бели жилки и др. Освен това били употребени безчислено много сортове египетски гранит и порфир. С особена грижли-

вост из всички тези поменати драгоценни материали били отбрани именно тези, които в своите най-добри образци, така да се каже, подчертавали тържеството на християнската религия над всички древно-езически религии. В цялата гора от колони, които поддържат главния купол на храма, ние виждаме такива, извадени от храма на Слънцето в Хелиополис, на Диана в Ефес, на Аполона в Делфи, на Минерва Атинска, Цибела Кизикска и от много други по-малко известни езически светилища.

Сводовете на купола и абсидите, а така също и стените били покрити с мозаики, огромни по размери. На златен или син фон били изографисани колосалните изображения на Св. Богородица, апостолите, евангелистите, както и гръцките кръстове. Върху главния купол бил изобразен Предвечният Отец и четирите херувими — всичко изработено от цветно стъкло, смесено със сребро и злато.

Освен високата стойност на самото храмово здание и неговата богата художествена украса, ценността на принадлежащите на храма свещени съсъди, облачения и въобще на всички свещени предмети, които съставляват необходима принадлежност на всеки православен храм, надминавала всичко, което може да си представи човек. Седалището на патриарха и онези на другите свещенослужители били от позлатено сребро, а предградките, които ги отделяли, — от чисто злато. Балдахинът, който стоял над св. Престол във вид на киборий, също бил от чисто злато, украсен със златни лилии, а над него се издигал златен кръст, тежък към четиридесет кгр., обсипан с елмази. Балдахинът бил поддържан от четири колони, излезли от чисто сребро и позлатени. Всичката свещена посъдина: потири, дискоси, блюда и др. били направени от чисто злато. Седмосвещникът, който стоял над св. Престол, двата огромни канделабри, поставени от двете страни на Престола, подсвещниците на амвона и балконите, покрива над амвона, разнообразните и многобройни кръстове в св. олтар, подвързиите на свещените книги — всичко това било от злато, а много от тези предмети били обсипани и със скъпоценни камъни от най-висока стойност. Покривките на св. Престол били златогкани, каквито впрочем били и одеждите на всички църковнослужители, употребявани при богослужението.

Когато се стигнало до направата и съоръжаването на св. Престол императорът не знаел какво по-скъпоценно и прекрасно да измисли над онова, което било вложено дотогава в създаването и

украсата на храма. Той дирел ревностно нещо ново и ценно и най-сетне стигнали до създаването на едно наистина ново вещество, състоящо се от съединяването в сплав на най-причудливите разновидности в света на скъпоценностите. В разтопена златна маса нахвърляли оникс, топази, аметисти, сапфири, рубини, елмази и всевъзможни скъпоценни камъни и от новата сплав създали плочата на св. Престол като земен трон на Всевишния.

Не напуста летописецът на онова време говори: „Кой няма да се почуди на великолепието на св. Трапеза, кой може да постигне нейното изпълнение, когато тя засияе в различни светлини и цветове на злато, сребро, сапфир и др., сякаш изпуска многоцветни лъчи, според рода на скъпите камъни и метали, от които тя е създадена“.

С особена щедрост се отнесъл император Юстиниан и за бъдещето на бележития храм и на клира при него, чието число достигало до 800 души, настанен в многочислените здания, изградени около храма. За тази цел на храма били предоставени 365 имения, разположени в околностите на Цариград.

Не е трудно да си представим с какво чувство на лично удовлетворение, след шестгодишна упорита деятелност, императорът виждал, че неговото бележито дело е напълно завършено. Великият храм бил готов за освещаване на Рождество Христово през 538 година.

Тържествата по самото освещаване се превърнали в незабравим празник за империята и траяли няколко дни. Тези тържества били преди всичко истински триумф за император Юстиниан.

На бедните в столицата по този случай били раздадени хиляда бикове, хиляда овни, шестотин сърни, десет хиляди глави дребен добитък и тридесет хиляди мери хляб. Паричните подаръци, раздадени на населението, били неизчислими.

Императорът в съпровождение на патриарха и висши духовници и сановници на империята се отправил в тържествено шествие към входа на храма. Оттук, желяйки да подчертае, че единствено той принася в жертва на Бога тази светиня, той оставил всички съпътстващи го при вратата на храма и сам изминал разстоянието до подножието на амвона, гдето се спрел и като издигнал ръцете си към небето, обхванат от възторг при вида на своето творение, громко произнесъл словата: „Хвала на Господа, Който ме сподоби да завърша такава дело! Соломоне, аз те победих!“

Посвещавайки новопостроения храм не на чиста стена, местен светия, а на висшата религиозна идея, Юстиниан гледал на него като на главно светилище на тогавашното християнство. Св. София станала храм-първенец на целия християнски Изток и се наричала „Велика Църква“, „Майка на империята“.

Не само суетен стремеж към разкош ръководел императора в неговата строителна стихийност. Очевидно е, че Юстиниан умеел да избира не само пълководци за армиите си, но и архитекти и механици. Макар, разбира се, художествените факти да са без тегло, никой не може да отрече, че храмът Св. София е допринесъл за изтъкването на византийската империя и нейната роля в света много повече, отколкото много от нейните войни.

(Следва)

Празникът на християнското семейство в София

Чествването Деня на християнското семейство, което по решение на св. Синод се провежда всяка година в цялата страна, е хубава църковно-религиозна традиция. Тази традиция ежегодно бива осъществявана и от Софийската митрополия.

По този случай на 3 декември, 15.30 часа, с благословението на Негово Светейшество Кирил, митрополит Софийски и патриарх Български, се състоя в театър „Балкан“ музикална забава с религиозна беседа.

Интересът на гражданите към чествването на християнското семейство бе голям. Обширният салон на театъра бе препълнен от вярващи. Много от желаещите да присъствуват на тържеството, поради липса на място, не успяха да влезат в салона. Между присъстващите лица Негово Светейшество патриарх Кирил, синодалните архиереи Доростолочервенски Михаил, Врачански Паисий, Търновски Софроний, Варненски и Преславски Йосиф, Ловчански Филарет, Старозагорски Климент, Сливенски Никодим, Техни Преосвещения Левкийски епископ Партений, Траяноподолски Симеон, Макариополски Николай, г. Димитър Тодоров, съветник при Комитета при МС по въпросите на БПЦ и на религиозните култове, много архимандрити, свещеници, професори, студенти от Духовната академия, общественици, работници и др.

Чествването бе открито с кратко слово от Преосвещения епископ Партений, викарий на Софийската митрополия, и с църковни песни, изпълнени от Софийския свещенически хор, под диригентството на протоиерей Димитър п. Константинов. След това доцентът от Духовната академия г. д-р Ив. Г. Панчовски изнесе религиозна беседа на тема: „Красота и сила на християнското семейство“. Сказкичкът с вещина и задълбоченост посочи християн-

ското семейство като здрава крепост, осветена с църковно танство и изградена върху неразривното единство с най-висшата добродетел — Христовата любов, свързваща неговите членове. Християнското семейство не е обикновен сбор от люде, а домашна църква, в която съпругът обича жена си както Христос — Своята църква. Там всяка постъпка на съпрузите трябва да бъде свещенодействие и всяка тяхна дума — пропита с топлотата на Божия Дух и неугасващата любов и благодат, възпитаващи техните рожби в Християнските начала за религиозно-нравствен възход.

Високоназидателната беседа бе последвана от литературно-музикална програма, изпълнена прекрасно от любители и артисти. Особено добре се представиха младите сили Анна Алексиева, която изпя „Дева Мария“, от Лунджи Луцци, и малката виолонистка Веса Радинова, чието майсторско изпълнение на „Аве Мария“, от Бах—Гуно, затрогна дълбоко слушателите. Редитираните от Лора Кремен стихотворения „Кандилцето гори“, от архимандрит Серафим, и „Псалом“, от Змей Горянин, развълнуваха публиката, която горещо аплодира изпълнителката. Много добре беше изпълнена и арната на Ваня от операта „Иван Сусанин“ от артистката при Народната опера Надя Афеяна.

Софийският свещенически хор, под диригентството на прот. Димитър п. Константинов, завърши религиозно-музикалната забава с прекрасно изпълнение на духовните концерти „Спаси, Боже, люди Твоя“, от Чесноков, и „С' нами Бог“, от Зиновиев. Особено впечателение оставиха звучността и хоровата сплатост на свещеническия колектив, съдържаната веща мануална техника на диригента и богатият колоритен глас на солиста, дякон Йордан Мицов.

В края на празненството на Негово Светейшество патриарх Кирил от страна на родителите-християни бяха поднесени цветя. Този сърдечен жест бе съпроводен с приветствие и пожелания за добро здраве към Светейшия предстоятел на Българската православна църква, в отговор на които Негово Светейшество благодари, поздрави и благослови присъстващите.

При изпълнението от Свещеническият хор на „Многая лета“ в чест на Негово Светейшество патриарха и сино-

далните архиереи, многолюдните посетители, станали прави, запяха заедно с хористите.

Така това мило тържество в чест и за назидание на християнското семейство се превърна съвсем неспонтанно във внушителна сърдечна манифестация на любов и привързаност към светата ни православна вяра.

ЦЪРКОВЕН АМБОН

За завистта

ПРОПОВЕД ЗА ДЕСЕТАТА НЕДЕЛЯ СЛЕД ВЪЗДВИЖЕНИЕ

Има хора, които обичат доброто, радват му се където и да го видят, дори и у своите неприятели. Това е естествено. Но има други хора, които обичат злото и се радват, когато ближните им страдат, когато ги е постигнало някое нещастие. Ако има у другите хора нещо добро и по-хубаво, те го отричат и търсят начини и средства да ги охулят и да им навредят. „Злото, което ние правим на другите, не ни навлича толкова врагове, колкото нашите добри качества“ (Ла Рошфуко).

В днес прочетеното св. Евангелие чухме за изцеляването от Исуса Христа на сгърчената жена, която от 18 години страдала от тежка болест и потрошила много средства за лекари и лекарства, без да получи изцеление. Най-сетне необикновеният Лекар възвърнал драгоценното ѝ здраве. Жената славя Бога, а народът се радва. Колко хубаво би било с тази народна радост да завърши евангелиският разказ и ние днес да си спомним само за чудесното излекуване; да се зарадваме заедно с жената и с народа. Но евангелистът не прекратява с това разказа си. Измежду навалищата имало малка група хора, която съскала и обвинявала. Това било групата на книжниците и фарисеите. Нещо помрачавало техния разум и заслепявало духовния им поглед. Изразител на това негодование станал началникът на синагогата, който вместо да се зарадва, че неговата съграждатка е спасена от страшния си недъг, протестираше защо излекуването е станало в събота. „Шест дена има, през които трябва да се работи; в тях дохождате и се лекувате, а не в съботен ден“ (Лук. 13:14).

На много места в св. Евангелие четем, че книжниците и фарисеите негодували защо Христос лекува болни в събота. Това те вършили не от любов към съботата, а поради ЗАВИСТ. Христос вършил чудеса, които свидетелствували за Него, че Той е пратен от Отца (Иоан. 5:36). След Исуса вървяло голямо множество народ, а фарисеите, заслепени от завист, книжниците и фарисеите се изпълнили със злоба и завист и те започнали да следят Христа на всяка крачка „да Го уловят на дума“ (Мат. 12:15). Като нямало в какво друго, те Го обвинили, че „нарушава съботата“. Обвинявайки Го като законопрестъпник, те искали да отдръпнат народа от Него. Но нямали никакъв успех. После обвинили Христа, че изгонва бесовете със силата на бесовския княз (Мат. 9:34). И най-сетне, заслепени от завист, книжниците и фарисеите стигнали дотам, че разпнали Исуса Христа на кръст (Мат. 27:18).

Завистта е голям недъг, който разяжда душите на книжниците и фарисеите. Но не само тях е бил обхванал зъл порок. Завистта, подобно на страшната болест рак, обхваща живота на голяма част от хората и на повечето от самите нас. Затова няма да е без значение да побеседваме днес за нея, да я опознаем по-добре и да потърсим Божиата помощ и сили у себе си, за да опитаме да се отървем от нея.

Завистта е грях от разряда на смъртните грехове, който нанася поражения предимно на своя притежател. Завистта е лъжлив ненаситен глад. При телесния глад, човек търси да напълни стомаха си с нещо вкусно, по-хубаво, и нахрани ли се — идва и успокоенето. Със завистта обаче не е така, а обратно. Колкото повече хра-

ним сърцето си със завист, толкова повече се разраства гладът. В това отношение завистта прилича на алкохола. Колкото повече го пиеш, толкова повече чувствуваш жажда. Завистта е страшна болест. Тя е като проказата, която бавно, но сигурно разяжда тялото и душата още приживе. Злините, които идват като последствие на завистта, са безчислени: завистливият се лишава от душевен мир, защото дълбоко в сърцето му тлее скрит огън. Завистта разстройва добрите отношения между хората, даже и между роднини и приятели. Колко често тазн змия хапе и трови живота на родни братя и сестри. Не са редки случаете, когато завистта става причина за убийства. Според св. Иоан Златоуст — „завистта е корен на убийството“.

Разказва се за двама братя, които били влюбени в една и съща девойка. Естествено, тя трябвало да предпочете единия от братята, и отговорила на любовта на по-малкия. Един ден големият, озлобен, че не е успял да завладее сърцето ѝ, запитва девойката, защо предпочитва братя му. „Защото има хубави очи“ — най-откровенно отговорила тя. И още същата вечер той присреща брат си в леса край града, сваля го насилно от коня и му изважда очите.

Все пак, по-редки са случаете за телесно, физическо убийство или осакатяване поради завист. Почесто завистта довежда до ДУХОВНО УБИЙСТВО, което е и по-страшно. В операта „Севилския бръснар“ дон Базилио пее арията на клеветата. . . Искали да убият някой си човек поради завист. Но дон Базилио ги съветва, че да се убие човек е опасно нещо — може да ги заловят и осъдят. Има по-сигурно средство — това е клеветата. Тя представява малка думичка, която попада в услужливи уста; после тя попада в услужливо ухо и тъй се разнася навсякъде. Тя има начало, но няма край. Под нейните удари пада и най-силният човек, опозорява се и най-чистият. . . „Само така ще унищожим нашия враг“ — завършил дон Базилио. Наистина, най-силното оръжие в ръцете на завистливия е клеветата.

Но най-важното — завистливият вреди повече на себе си, отколкото на оня, на когото той завидва. Завистливият, като иска да погуби друго, погубва и сам себе си.

Научно е доказано, че завистта е дълбока рана в човешката душа. Тя убива по-скоро и по-сигурно от всяка друга страст. Тя е като оцета — разяжда съда, в който се намира. Лекарите са установили, че когато човек завидва, надбъбречните му жлези отделят много повече адреналин, отколкото е нужен за тялото, и така се трови организма. Тази истина била известна много отдавна на св. Василий Велики, без да е бил лекар. Ето какво казва той: „Попагубна страст не може да се роди в душата на човека. Както ръжда яде желязото, така завистта яде душата, в която живее“. „Белесите на приближаващата смърт, които наблюдаваме при тежко болни, се явяват също и у завистливеца в резултат на страстта му. Очите му са вцепенени и дълбоко потънали навътре, като в дупки, веждите му са смръщени, косите му са наежени“ (св. Григорий Ниски).

Днешното св. Евангелие ни говори за двама прегърбени човечи: жената с прегърбено тяло и началника на синагогата, който имал прегърбена, изкривена от завист душа. Кой е бил по-тежко болен?

Ние бързае да отговорим и да осъдим последния. И правилно постъпваме. Но нека погледнем в сърцето си и си припомним всички случаи, когато сме били свидетели на щастието на ближните си. Нещо не е ли потрепвало, забушувало в сърцето ни, което да ни кара да им завиждаме, да ги клетим, да им навредим? Ах, това сърце! Всичко — и добро, и зло — в него е съсредоточено (Лук. 6:45). Затуй, да проверим сърцето си! Да не би то да е задушено от отровното дихание на завистта. Да не би тази люта змия да е свила и у нас гнездо. Да не би душата ни да е окована от нейните тежки вериги.

Нека днес да обещаем пред Господа Бога, че ще напрегнем духовните си мускули, за да изтръгнем отъдно и се освободим напълно и завинаги от тази горчива страст — завистта, та по-леко и по-свободно да се изкачваме по небесната стълба, водеща към спасение на душите ни и към вечния живот!

Нека често да си казваме следната древна молитвичка: „О, Господи Боже! Бъди милостив към злите и завистливите, защото към добрите Ти вече Си милостив; на тях е добре, защото са си добри!“ Амин.

Свещ. П. ПАМУКОВ

ХУДОЖЕСТВЕН ОТДЕЛ

Молитва

На Тебе, о, Боже небесни,
аз своя живот посветих,
и Тебе възпявам със песни,
със слово, и дело, и стих.

За мене Ти всичко си, Боже.
Аз вярвам дълбоко в това!
Та кой да живее ще може
без вяра във Твоите слова?

Затуй тъй смирен Ти се моля,
и скромен Ти нея псалми:
със обич и бащинска воля
от мен греховете сними!

Тодор п. ВАСИЛЕВ

Образи

1

Щом слънцето зави отзад баира,
гората рожбите си взе да сбира; —
в гнездата ласкаво ги приюти
и почна приказки да им шепти.

Така дори и не усети тя
кога и нея дремка налетя,
та и нощта едва успя да чуе
сънливия ѝ шепот: „Алилуйя!“

2

Щом падна здрач вечерен от небето,
луна блесна до сами морето,
и там докато се съвсем стъмни,
я галеха иривите вълни.

След туй изплувала полека вече
нагоре в синьото небе далече,
поиска да се отплати богато
и сишна над вълните чисто злато.

3

Последната звездица в небесата
едва успя последен път да мигне,
преди да се раздвижи мрачната
и посивелия си плащ да вдигне.

Едва успя клепачи да затвори
и в синята безбрежност да се гмурне,
и с многобройните си дружки горе
в десницата на Бога да се втурне.

Борислав БОДЪР

Софроний Врачански

На миналото в таинствената бездна
(о, склад съкровища там се там!) —
аз бих желал смирен и тих да влезна
като във свет старинен Божи храм.
И взрял се в мрака с трелет да познам
многострадалния епископ стар,
словата му да чуя с дъх затаен
и, вдъхновен от дивния им чар,
сам в плащта им да се обгоря,
та в стих да мога да ги претворя. . .

*

... „Тиранът лют е! В робската си орис
народът влачи иго примирен;
и няма кой очите да разтвори,
да блесне в тях изгряващият ден.
Но, братя българи, в съзби и кръв обляни,
народ сме ний велик и пак ще станем!
Щом вярата ни света греи в сърцата
и дири Бога Вишни в небесата.
О, нека пламъкът на тази крешка вяра
ни миг не спира своите зари,
като кандило вечно пред олтара
на българщината то да гори,

и да срази на робството тъмата
със светлия копнеж за свободата.
И труженикът в робски труд вкован да знае,
че идва край на робската тъга,
че родната земя за всички нас благоухае,
за всички ни създава тя блага.
И всяко българско дете словата да засрича
на хубавата сладка родна реч,
от нея да научи да пазни и обича
земята ни със плуг, и дух, и меч.
Ще видиш ти тогаз, родино клета,
как на робията ще дойде край,
с лъчите на могъщата просвета
как твоята свобода ще засияй. . .
... Станете, братя българи, Балкана
с хайдушка песен ни зове на бран!
В ръцете ни предаде Бог тирана!
На свободата бий часът мечтан!“

*

Тъй будеше в часа преди зората
епископът Софроний народа ни злочест,
за да живеем ний във мир, и свободата
над родния ни край лъчи да лее днес!

Антоний ХУБАНЧЕВ

ИЗ ЖИВОТА НА ЕПАРХИИТЕ

СОФИЙСКА ЕПАРХИЯ. За по-усърдна работа на Божията нива. — В нашия църковен и религиозно-просветен живот между навременните и полезни почини за културното издигане и духовно преуспяване на енорийските свещеници са и епархийските опреснителни курсове. Чрез тях свещениците не само разширяват и задълбочават пастирските си и научно-богословски познания, но се и насърчават да преодоляват пречките и трудностите по пътя на високото си и отговорно служение.

С благословението на Негово Светейшество патриарх Кирил опреснителният курс за свещеници от Софийска епархия тази година се проведе от 20—25 август в София под ръководството на викарния епископ Партений и при близкото сътрудничество на митрополитския прото-сингел архимандрит Иоан. В продължение на шест дни в аулата на Духовната академия, пред повече от осемдесет свещеници, дошли от всички краища на епархията, се изнесоха дванадесет интересни, навременни и съдържателни лекции. В критическите изказвания по тях се дадоха ценни указания и препоръки за добро и плодотворно пастирско служение на Божията нива. Изнесоха се следните лекции: 1) „Православната вяра и пастирите учители на вярата“ (две), от архимандрит Серафим; 2) „Образът на пастиря според светите отци“, от архимандрит Иоан; 3) „Борба със сектите“ (две), от проф. Димитър Дюлгеров; 4) „Борба със суеверието“ и „Жива проповед“, от д-р Д. Пенев; 5) „Религиозните нужди на вярващите“ (две), от д-р Ив. Г. Панчовски; 6) „Пастирско призвание“, от иконом Петър п. Александров; 7) „Богослужение, молитвословие и чинодействия“ (две), от прот. Димитър п. Константинов.

Всеки ден в съслужение от по трима свещеници в параклиса на академията „Св. Климент Охридски“ се отслужаваше св. Литургия, на която свещеник-курсист произнасяше проповед върху което от литургийното евангелско четиво. До обяд се изнасяха лекциите, а след обяд от 3½ до 5½ часа ставаха разискванията по тях, подир което свещениците, под ръководството на прот. Димитър п. Константинов, се занимаваха с църковно-хорова музика. Всеки ден приключваше с обобщение от епископ Партений, който изтъкваше общото и основното в лекциите и изказванията и подчертаваше онова, което може да се направи в наши дни за правилното задоволяване на религиозните нужди на вярващите, като например — връщане към обичая на древните християни в ранно утро, преди изгрев слънце, да се извършва богослужението. Ранното богослужение дава възможност на християните да изпълнят своя религиозен дълг, без да пренебрегват и гражданския си дълг — да отидат на полето, в завода, фабриката или в предприятieto. По този начин би се изпълнила и мъдрата препоръка, завещана ни от класическата древност: „Моли се и труди се“. В навечерието на приключването на курсовите занимания свещениците бяха уведомени, че се е получило писмо от Негово Светейшество патриарх Кирил, с което, като съжалява, че е възпрепятстван да бъде лично между тях, изираща им своите отечески благопожелания. Отците-курсисти му отговориха с поздравителна телеграма, с която дадоха израз на дълбоката си благодарност и признателност за грижите му по духовно-културното им издигане.

В събота, 25 август, след св. Литургия и предвидената по програмата лекция, епископ Партений, с наставническо слово, закри от името на Негово Светейшество патриарха опреснителния курс, като пожела на отците-курсисти да отидат в енорийните си с опреснени души и с твърда решимост да възгорят вярата си до такава степен, че тя да даде обилен плод на нивата на живота им. Свещеник Мирон Хранов, от с. Калкас, Димитровско, от името на всички свещеници с кратка и прочувствена реч благодари на Негово Светейшество и на помощниците му, епископ Партений и архимандрит Иоан, за дадената им възможност

да опреснят познанията си и за любовта и грижите им, с които са ги обграждали през дните на курса.

След обяд свещениците напуснаха Духовната академия с най-добри впечатления от чутото и преживяното и се отправиха за енорийните си с още по-голямо желание ревностно да служат на църковната и народна нива. — Прот. Илия п. Николов.

ВЕЛИКОТЪРНОВСКА ЕПАРХИЯ. — От 3 до 10 септември 1956 Негово Високопреосвященство Търновският митрополит Софроний свика на опреснителен курс 86 души свещеници от Търновска епархия в Габровския Соколски манастир „Успение Пресвятия Богородица“. След прилична към Бога молитва, той откри и ръководи курса през цялото време. През последните два дни в курса бяха поканени като гости и 8 души архиерейски наместници от епархията. Митрополит Софроний изнесе лекция на тема: „Църковните монополи и самоиздръжката на Църквата“, а други свещеници изнесоха лекции от синодалния инструктивен курс в Черепиш. Лекциите се изнасяха на открито в манастирския двор, и доста летовници от околните три почивни станции редовно идваха и ги слушаха свободно. На шестия ден на курса един 23-годишен момък, летовник, по професия моряк, некръстен досега, се провикна, подобно на някогашния велможа на Кандакия (към св. ап. Филипа): „Какво ми пречи да се кръстя?“ (Деян. 8:36). Дядо владика и свещениците му отговориха: „Ако вярваш от все сърце, може да се кръстиш“. Той отговори и рече: „Това, което вече 6 дни тук слушам от дядо владика и от вас, силно подежда върху душата ми. Повярвах, че Исус Христос е Син Божи! Искам да се кръстя!“ Пожела да се кръсти също така и една девойка на 20-годишна възраст, по професия техник, летовничка. Родителите пък на едно 8-годишно момиче, също летовници, доведоха детето си и го кръстиха. Митрополит Софроний сам извърши кръщенията в манастирската църква, на които пяха всички свещеници-курсисти и присъстваха много летовници при небивало духовно тържество.

На 15 и 16 септември митрополит Софроний проведе църковно-народно чествуване в историческия Дряновски манастир „Св. Архангел Михаил“, край гр. Дряново, по случай 80-годишнината от Дряновската епопея на войводата поп Харитон Преображенски, даскал Бачо Киро и другарите им. Чествуването беше съчетано със събор на православните християнски братства от епархията и с преглед на църковните братствени хорове. Тържеството протече при специална програма и бе посетено от около 3000 души. Програмата на празненството бе предавана чрез високоговорители.

На 21 септември архиерейт посети гр. Елена и отслужи св. Литургия в църквата „Рождество Пресвятия Богородица“ по случай храмовия празник и произнесе слова.

На 13 и 14 октомври, при специална програма, митрополит Софроний проведе в гр. Севлиево църковно чествуване 80-годишнината от обесването на председателя на Севлиевския революционен комитет Стефан Пешев, свещеник Радион п. Михов, Йонко Карабозов и другарите им, погребани в двора на църквата „Св. Троица“. Освен севлиевци, на тържеството масово се стекоха с поменателни приношения „за Бог да прости“ свещеници и селяни от селата на възстанниците: Кръвеник, Ново село, Батошево, Шумата, Сенник, Бериево, Столът, Боазът и др. Митрополитът освети възпоменателната плоча и произнесе възторжено слово. На края църковното настоятелство при „Св. Троица“ даде поменателна трапеза в църковния двор.

На 20 октомври сл. обяд митрополит Софроний отслужи Велика вечерня в манастира „Св. Никола“, с. Арбанаси, Търновско, където се е спасявал от кърджалиите възрожденецът епископ Софроний Врачански. След вечернята се образува внушително литийно шествие от монаси, монахини, свещеници и поклонници до къщата в същото село, където е живял известно време епископ

Софроний Врачански. Там се отслужи панихида, след която митрополитът произнесе подходяща реч.

На 21 октомври архиереят отслужи св. Литургия в катедралната църква в Търново, след което в църковния двор пред катедралата и митрополията проведе наоткрито църковното чествуване на епископ Софроний Врачански, по случай 150 години от появата на неговия „Неделник“ — първата новобългарска печатна книга. Сказка за живота и дейността на чествувания възрожденец произнесе иеромонах Григорий, брат на Петропавловския манастир. Катедралният хор и църковните братствени хорове от града изпълниха възрожденски и църковни песни. Митрополитът говори при откриване и закриване на тържеството, посетено масово.

На 27 октомври, Петковден, митрополит Софроний служи св. Литургия в с. Станчов хан, Дряновско, и произведе в чин протоиерей енорийския свещеник Методий п. Цветанов, като произнесе и слово.

На 28 октомври, при стечение на много народ, архиереят освети енорийската църква в с. Горско Калугерово, Севлиево, и по време на св. Литургия ръкоположи в дяконски чин кандидата за енорийски свещеник в същото село — Илия Иванов Нодялков, от с. Шумата, Севлиево, и произнесе слова.

На 1 ноември, св. Иван Рилски, храмов празник в с. Балван, Търновско, митрополит Софроний отслужи св. Литургия в същото село, по време на която ръкоположи в свещенически сан дякон Илия Иванов Недялков и отличи с официа протоиерей местния енорийски свещеник Димитър п. Тодоров, като произнесе и слова.

На 4 ноември, неделя, при стечение на много народ извърши обновление на храма „Рождество Пресвятия Богородици“ в гр. Павликени, отслужи св. Литургия и освети новото здание на Павликенското архиерейско наместничество и произнесе речи.

На 8 ноември, Димитровден, посети с. Лозен, Горнооряховско, и освети енорийския храм „Св. В. М. Димитър“. На края говори за освещаването на храма и за св. В. М. Димитрия.

На 9 ноември, св. Мъченик Нестор, отслужи св. Литургия в с. Асеново, Горнооряховско, и отличи с официа протоиерей местния енорийски свещеник Кръстю Арабаджиев, като произнесе и речи.

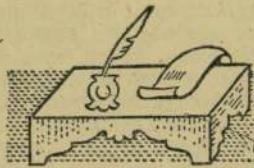
На 10 ноември отслужи Велика вечерня в с. Водолей, Павликенско, и извърши обновление на енорийския храм „Св. Преподобна Параскева“, като произнесе и проповеди.

На 11 ноември, неделя, извърши обновление на енорийския храм „Св. В. М. Димитрий“ в с. Дичин, Павликенско, отслужи св. Литургия и произнесе проповеди.

На 18 ноември, неделя, освети храма в с. Чапаево, Горнооряховско, и отслужи св. Литургия, по време на която ръкоположи в дяконски чин Димитър п. Иванов Кударов, завършил Духовната академия в София, а на края отличи с официа протоиерей местния енорийски свещеник Георги Ников, след което произнесе слово за освещаването на храма. След църковен отпуст църковното настоятелство сложи народна трапеза в местното народно училище, гдето присъствуваха множество енориаши, които, заедно с енорийския си свещеник, са членове на селското кооперативно стопанство.

На 21 ноември, Архангеловден, отслужи св. Литургия в с. Добри дял, Горнооряховско, и ръкоположи в свещенически сан кандидата за свещеник в същото село дякон Димитър п. Иванов Кударов и произнесе проповеди.

На 22 ноември митрополит Софроний замина за София, за да вземе участие в заседанията на Св. Синод в пълен състав. — **Иеромонах Нестор.**

ЦЪРКОВНА И ОБЩЕСТВЕНА АСТОПИС

Архиерейски служби в патриаршеската катедрала „Св. Александър Невски“. — На 4 декември 1956, Деня на православно християнско семейство, св. Литургия в патриаршеската катедрала „Св. Александър Невски“ бе отслужена от Негово Високопреосвещенство св. Врачанския митрополит Паисий, в съслужение с храмовия клир. Макар че денят бе работен, богомолният народ бе многоброен. Високопреосвещеният архиерей, с обичайната топлина и красота на своята реч, каза хубаво слово за празника, което бе изслушано с внимание и наслада от богомолците. Всенощното бдение на 5 декември вечерта в катедралата бе отслужено също от Негово Високопреосвещенство Врачанския митрополит Паисий.

На 6 декември — смъртта на св. Александър Невски — в патриаршеската катедрала св. Литургия отслужи св. Сливенският митрополит Никодим, в съслужение с храмовия клир.

Високопреосвещеният архиерей каза проникновено слово върху текст: „Честна пред Господем смърт преподобных Его“, което намери дълбок отзвук в сърцата на богомолците.

Чествуване патронния празник на Духовната академия „Св. Климент Охридски“. — Осми декември е патронният празник на Духовната ни академия.

Срещу празника, в параклиса на академията, бе отслужена Велика вечерня от Преосвещения ректор Макариополския епископ Николай, в съ-

служение с духовния наставник архимандрит Методий, професорите протопрезвитер д-р Стефан Цанков и прот. Христо Димитров и студента-свещеник Петър Грънчаров.

Академическият хор, под диригентството на прот. Димитър п. Константинов, пях образцово. Студентът от IV курс Георги Михайлов каза слово за свети Климента.

На 8 декември сутринта, пак в параклиса на академията, светата Литургия отслужи Негово Високопреосвещенство св. Старозагорският митрополит Климент, в съслужение с клириците, които предната вечер служиха и на Великата вечерня.

Дядо Климент произнесе вдъхновено слово, което поместихме на уводно място в миналия брой на седмичника ни.

Пях академическият хор.

Присъствуваха Негово Светейшество патриарх Кирил, всички архиереи от пълния състав на св. Синод, Траянополският епископ Симеон, професорското тяло, студентите, висши служители от канцеларията на св. Синод и св. Софийска митрополия и многоброен богомолен народ.

След светата служба има прием в ректората на академията.

Вечерта, в трапезарията на академията, се състоя традиционната вечеря на професори и студенти, на която Преосвещеният ректор привествува професорите и студентите и прочете писмовните и телеграфни приветствия, получени по случая.

Пет декември 1956 година е голяма дата за българския и за съветските народи. На тази дата преди девет години бе създадена конституцията за НРБ, а преди двадесет години на същата дата бе гласувана конституцията на СССР.

Тези годишнини бяха отбелязани в столицата с подходяща тържественост.

На 3 декември вечерта в Министерството на културата стана другарска среща, на която говори главният юрисконсулт на министерството, г. Петър Райчев, за голямото дело и за значението на тези конституции. След доклада на г. Петър Райчев бе изнесен концерт от Ансамбла за народни песни и танци при Българската народна армия. Срещата завърши с хора и веселие.

На 5 декември сутринта, в кино „Москва“, се състои утро, посветено на двете социалистически конституции. Говори г. Никола Цветковски, председател на Върховния съд на НРБ, след което бе прожектиран филм. Вечерта в 20 часа в същото кино и Домът на българо-съветската дружба при ГК на Отечествения фронт организира тържествена вечер с беседа на тема: „Димитровската конституция“.

Трудова София посети всички тия събрания масово, и във възторжени манифестации даде израз на своята любов и привързаност към народната власт и към великия СССР — бранител и крепител на новия свят.

Заплатите на нископлатените работници и служители се увеличават. — С постановление на МС и на ЦК на БКП от 4 декември 1956, начиная от 1 април 1957, основните заплати на всички нископлатени работници и служители с основна (тарифна) месечна заплата до 450 лв. или надница до 18 лева, във всички отрасли на народното стопанство и администрацията се увеличават с 5 до 20% или средно с 15%. Установява се минимална заплата по тарифна система, надничен блок и щатни таблици в размер на 400 лв. месечно или 16 лева дневно.

Тази нова проява на загриженост за съществуването им се посреща с възторг и признателност от трудещите се към ръководителите на нова демократична България.

Нов столичен свещеник. — Със заповед от 15 октомври 1956, Негово Светейшество Кирил, митрополит Софийски и патриарх Български, е назначил за енорийски свещеник при катедралния храм „Св. Неделя“ в столицата Всеблагоуейния протоирей Георги Теофилов, досегашен енорийски свещеник в Асеновград, на когото пожелаваме ползотворна служба на Божия виноград.

Народната власт осигурява старините на земеделските стопани-кооператори. — Министерският съвет на НРБ и ЦК на БКП, с постановление от 23 ноември 1956, установяват от 1 януари 1957 право на пожизнена пенсия за всички земеделски стопани-кооператори, навършили 55 години за жените и 60 години за мъжете, които са имали в продължение на 25 години за основно занятие земеделие или отраслите му. Размерът на пенсията се движи между 60 — 150 лева месечно. Земеделските стопани-кооператори, които са навършили годините и имат

право на пенсия, могат и след това да продължат да работят, като запазват пълния размер на пенсията си. Към Министерството на народното здраве и социалните грижи се създава специален фонд за пенсиониране селяните-кооператори за старост.

Грижи на народната власт за трудещите се. — С постановление на МС и на ЦК на БКП от 23 ноември 1956, начиная от 1 януари 1957 година се прави увеличение в размера на месечните добавки за децата на работниците, служителите, членовете на трудово-производителните кооперации и пенсионерите, както следва: за едно дете — 12 лв. (запазва се сегашното положение), за две деца — 100 лв. (чувствително увеличение в сравнение със сегашното положение), за три деца — 190 лв., за четири деца — 280 лв., за пет деца — 370 лв. и за всяко следващо дете по 100 лв. (което е много добре). Касае се до деца, не поголеми от 16 навършени години, които се издържат от родителите си. Когато м. доход на съпрузите от трудово възнаграждение и пенсия надвишава общо 1800 лв., месечните добавки за децата се изплащат в половин размер (което е справедливо с оглед на социалната правда).

Из църковно-просветната дейност в гр. Бургас. — На 9, 10 и 11 ноември т. г. прот. Димитър Георгиев, от гр. Пловдив, е говорил с голям успех в храма „Св. Иван Рилски“ в гр. Бургас на теми: „Божията покана“, „Изгубеният Христос“ и „Християнският дом“. Това гостуване е спомогнало и за обмяна на пастирски опит.

ВЪЗНИКЛИ НОВИНИ

Здравното дело в СССР. — По индекса на смъртността може най-добре да се съди за здравословното състояние на една страна. В СССР, според официалните данни на Министерството на народното здраве, смъртността днес е четири пъти по-ниска от смъртността през 1913 година. По-ниска е и от смъртността в САЩ, Великобритания и Франция. В СССР средният човешки живот днес е 64 години. Всичко това се дължи на подобрението на здравните грижи за населението. В СССР има 310.000 лекари, което прави 16 лекари на 10.000 жители. В това отношение СССР стои на първо място в света. Страната има 150.000 здравни центрове, които обслужват народа безвъзмездно. Двадесет и пет хиляди научни работници работят в изследователските институти и в училищата по медицина.

В СССР се работи много сериозно за лекуването на раковите заболявания и на други тежки болести („Ле Нувел дьо Моску“, № 53, 14 ноември 1956).

Индия. Броят на жителите в Индия възлиза на 360 милиона. Въпреки голямата смъртност, населението на Индия се увеличава всяка година с 21 милиона души — половина от цялото население на Франция. Детската смъртност е извънредно голяма: върху два смъртни случая, единият случай е на дете по-малко от десет години. Средноаритметичната възраст се изчислява на 23 години („Ла Ви католик индустре“, № 567, 24 юни 1956).

САЩ. Дар за СССР. — Междувременно помощна организация, позната под името „Хайфър Прождект“, е съобщила, че ще изпрати в СССР стадо от породисти крави — дар от армериканските чифликчи. Получаваното в СССР мляко от това стадо ще бъде разпределяно най-напред между болниците, после между училищата и

най-сетне между обикновените клиенти на държавното стопанство, на което ще бъде поверено стадото („Сервис екуменик дьо Прес е д'Енформасион“, № 38, 19 октомври 1956).

„Гладът в Алжир“. — Социалният секретариат в Алже е обнародвал книга с надслов „Гладът в Алжир“. В този надслов няма нищо преувеличено. Алжир наистина страда от глад. Защото докато за един нормален живот са нужни дневно около 2400 калории, местните работници в Алжир имат едва 1500 калории на ден. Гладът стои в основата на Алжирския въпрос („Ла Ви католик илюстре“, № 573, 5 август 1956).

Първият том на „Универсална история“ в СССР. — „Универсална история“ е многотомен труд — дело на съветските учени. Първият том на тази история, който е излязъл вече от печат, разглежда първобитното общество — робовладелческата епоха, до половината на първото хилядолетие преди Христа. Този том завършва с една глава, посветена на антична Гърция от осмия до шестия век преди Христа. Трудът е богато илюстриран и съдържа много карти („Етюд советник“, № 97, м. април 1956).

Франция. Жилищната криза. — Във Франция само 5% от новобрачаните двойки могат да се настоят нормално. 50% остават при своите родители, 30% имат за жилища само стая и кухня и 15% живеят в хотел („Ла Ви католик илюстре“, № 570, 15 юли 1956).

САЩ. Броят на студентите по богословие се увеличава. — Броят на студентите по богословие в САЩ за 1955 година в сравнение с 1954 се е увеличил със 7.7% („Сервис екуменик дьо Прес е д'Енформасион“, № 5, 3 февруари 1956).

Даровита млада проповедница. — Така може да бъде назована госпожица Рене Марц, американска евангелистка, която е само на петнадесет години, а е обиколила света седем пъти, като е проповядвала в тридесет и седем страни и е пяла религиозни химни на петнадесет езика. Напоследък Рене Марц е била на посещение във Великобритания („Ла Ви протестант“, № 21/5, 25 май 1956).

Нова книга за Густав Флобер в СССР. — Издателството на Съветската академия на науките в Москва е издало напоследък една книга от Александър Иваченко, доктор на филологичните науки, за французкия писател Густав Флобер — „Густав Флобер. Принос към историята на реализма във Франция“. Книгата има петстотин страници голям формат и е издадена в 10.000 бройки. Авторът проучва творчеството на Флобера не изолирано, а в тясна връзка с историята и литературните течения на епохата.

Югославия. Жертвите от последната световна война. — През последната световна война Югославия, при едно население от 16 милиона в 1940 година, е дала 1.680.000 жертви. Днес броят на населението ѝ възлиза на 17 милиона. 20% от недвижимите имоти общо са били унищожени. Специално за болниците, броят на унищожените възлиза на 50% („Реформ“, 595 — 596, 11 август 1956).

Бирма. 2500-годишнината от възвисяването на Буда в Нирвана. — На 22 май 1956 председателят на Бирманската република е открил в „свещената пещера“, при особена тържествена обстановка, фестивала в чест на 2500-годишнината от възвисяването на Буда в Нирвана. По този случай, всички животни, събрани в кланиците, са били пуснати на свобода. На 31 престъпници, осъдени на смърт, смъртната присъда е била заменена, а на няколко хиляди други — наказанието е било намалено. По същия случай дъщерята на министър-председателя на републиката М. Ю. Нью е отрязала дългите си коси и е постъпила в ордена на будистките монахини.

(„Газет дьо Лозан“, № 120, 23 май 1956).

Холандия. Трагичен случай в кралското семейство. — Целият западен печат отдели много място за този случай. Фактите са следните: кралицата на Холандия Юлиана е нещастна майка. Четвъртата ѝ дъщеря, Марийк, деветгодишна, страда от почти пълна слепота от раждане. Една народна лечителка, Грейт Хофман, чийто убеждения мъчно могат да бъдат определени, успява, изглежда, да събуди в майчиното сърце надежда за възможна излекуване на малката принцеса, като по този начин придобива особено влияние в кралския двор.

Случай на дързостна измама или случай на лекуване чрез вяра? По тези въпроси сведенията и коментарите са противоречиви и се правят само догадки. В самите ръководни тела на протестантските църкви този въпрос е бил сложен на обсъждане („Ла Ви протестант“, № 26/6, 29 юни 1956).

Статистика за самоубийствата в 26 страни в света. — Според статистически данни за броя на самоубийствата в 26 страни (в които не са включени СССР и страните с народна демокрация), процентът на самоубийствата е най-нисък в Ирландия, а най-висок в Дания.

Странно впечатление прави обстоятелството, че в Австрия, която страна в продължение на около 20 години е живяла при голяма вътрешна и външна несигурност, процентът на самоубийствата е равен на този за Швейцария и Швеция — страни на пълна политическа сигурност и голямо стопанско благоденствие.

Ето самите данни за повечето от тези страни (за 100.000 жители от всеки пол): Дания — мъже 32,3, жени 16; Австрия — мъже 32,7, жени 15,3; Швейцария — мъже 34,1, жени 10,1; Япония — мъже 24,5, жени 16,5; Швеция — мъже 28,2, жени 9,0; Западна Германия — мъже 25,7, жени 11,7; Финландия — мъже 28,5, жени 7,3; Франция — мъже 24,0, жени 7,2; Южноафрикански съюз — мъже 19,4, жени 4,4; Англия — мъже 14,2, жени 7,6; САЩ — мъже 16,1, жени 4,3; Норвегия — мъже 11,0, жени 4,3; Холандия — мъже 8,5, жени 4,6; Италия — мъже 9,2, жени 3,9; Испания — мъже 9,1, жени 2,9; Шотландия — мъже 7,7, жени 3,5; Ирландия — мъже 3,3, жени 1,2 („Ла Прес медикал“, № 75, 20 октомври 1956).

СССР. Грижи за верските малцинства. — Съветското правителство е разрешило да се открие още една еврейска духовна семинария, а също държавните магазини да могат да продават месо „кашер“. Разрешено е също така да се отворят отново еврейските ресторанти („Ла Ви протестант“, № 24, 15 юни 1956).

Холандия. Броят на студентите по богословие намалява. — От 1950 година се забелязва намаляване в броя на студентите по богословие — в продължение на шест години този брой е спаднал от 112 на 56. Причина за това явление са най-вече съображения от икономически характер — ниското възнаграждение на пасторите. В Холандия държавата не се грижи за издръжката на църквата, а самите енорияши, поради което възнаграждението на пасторите е незадоволително — 4.500 флорина в началото с жилище. (пак там).

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Нравственият идеал.
2. Грижа за богопознанието. — Д-р Ив. Г. Панчовски.
3. Димчо Дебелянов (III). Продължение от бр. 44 от 8 декември 1956 и край. — Д-р Дим. Пенев.
4. Храмът света София в Цариград (I).
5. Празникът на християнското семейство в София.
6. Църковен амвон: За завистта. Проповед за десетата неделя след Въздвижение. — Свещ. П. Памуков.
7. Художествен отдел: Молитва (стих.). — Тодор п. Василев; Образи (стих.). — Борислав Бодър; Софроний Врачански (стих.). — Антоний Хубанчев.
8. Из живота на епархиите: Софийска епархия. За по-усърдна работа на Божията нива. — Прот. Илия п. Николов; Великотърновска епархия. — Йеромонах Нестор.
9. Църковна и обществена летопис.
10. Външни новини.